

รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.๓)
รายวิชา ๐๐๐ ๒๖๑ ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา	คณะพุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

หมวดที่ ๑ ข้อมูลโดยทั่วไป

๑. รหัสและชื่อรายวิชา ๐๐๐ ๒๖๑ ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ (Dhamma in English)
๒. จำนวนหน่วยกิต ๒ หน่วยกิต (๒-๐-๔)
๓. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา พุทธศาสตรบัณฑิต วิชาแกนพระพุทธศาสนา
๔. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน พระมหาบุญรอด มหาวิโร ดร.
๕. ภาคการศึกษา / ชั้นปีที่เรียน ภาคการศึกษาที่ ๑ / ชั้นปีที่ ๒
๖. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี) -ไม่มี-
๗. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites) (ถ้ามี) -ไม่มี-
๘. สถานที่เรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนวัดไชยชุมพลชนะสงคราม กาญจนบุรี
๙. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒

หมวดที่ ๒ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

๑. จุดมุ่งหมายของรายวิชา นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์ธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้ในภาษาอังกฤษ
๒. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาของรายวิชาให้ชัดเจนและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชา สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจศัพท์ธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้ในภาษาอังกฤษ และเพื่อพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน สกอ.

หมวดที่ ๓ ลักษณะและการดำเนินการ

๑. คำอธิบายรายวิชา			
ศึกษาศัพทธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้ในภาษาอังกฤษ			
๒. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา			
บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
บรรยาย ๓๐ ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา	สอนเสริมตามความต้องการของนิสิตเฉพาะราย	ไม่มีการฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม	การศึกษาด้วยตนเอง ๔ ชั่วโมงต่อสัปดาห์
๓. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นิสิตเป็นรายบุคคล			
<ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ประจำรายวิชา ประกาศเวลาให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์คณะ หรือ ส่วนงาน - อาจารย์จัดเวลาให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือ รายกลุ่มตามความต้องการ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (เฉพาะรายที่ต้องการ) 			

หมวดที่ ๔ การพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิต

๑. คุณธรรม จริยธรรม
<p>๑.๑ คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา</p> <p>พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างราบรื่น และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยผู้สอนต้องพยายามชี้ให้เห็นคุณธรรมและจริยธรรมที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาวิชา เพื่อให้ นิสิตสามารถพัฒนาและบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมกับความรู้ในรายวิชา โดยมีคุณธรรมจริยธรรมตามคุณสมบัติหลักสูตร ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> (๑) ตระหนักในคุณค่าและคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับความเสียสละและซื่อสัตย์สุจริต (๒) ความมีวินัย ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพและสังคม (๓) มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถทำงานเป็นทีมและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งและลำดับความสำคัญ (๔) เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (๕) เคารพกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรและสังคม
<p>๑.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยายบทเรียนพร้อมยกตัวอย่างประกอบ - มอบหมายงานให้นิสิตไปศึกษาศัพทธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้ในภาษาอังกฤษ แล้วนำมาเสนอในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนิสิตด้วยกัน และอาจารย์ผู้สอน - ให้นิสิตฝึกทักษะเบื้องต้นในการฟัง พูด อ่านและเขียนศัพทธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้ในภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นประเด็นทางจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรม

<p>- เน้นนิสิตเป็นศูนย์กลางการเรียน โดยให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในบทเรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชั้นเรียน</p> <p>- กระตุ้น ชักจูงให้นิสิตเข้าเรียนสม่ำเสมอ มีระเบียบวินัย และมีความกล้าหาญในการแสดงออก และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม</p>
<p>๑.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลพฤติกรรมการเข้าเรียน การให้ความร่วมมือในชั้นเรียน และส่งงานมอบหมายให้ตรงเวลา - ประเมินผลก่อนเข้าสู่บทเรียนเพื่อทราบพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา - ประเมินผลระหว่างภาคเรียน เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์การเรียน - ประเมินผลด้วยการใช้แบบฝึกหัดในบทเรียน - ประเมินผลวัตถุประสงค์การเรียนโดยใช้ใบงาน (Work Sheet) - ประเมินผลปลายภาคเรียน เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์การเรียนในภาพรวม
<p>๒. ความรู้</p>
<p>๒.๑ ความรู้ที่ต้องได้รับ</p> <p>ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศัพท์ธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ และหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่นักปราชญ์ได้รจนาไว้ในภาษาอังกฤษ - มีความรู้ความเข้าใจและสามารถอ่านหนังสือที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษได้ - มีความสามารถใช้ทักษะเบื้องต้นในการฟัง พูด อ่านและเขียนศัพท์ธรรมะทางพระพุทธศาสนาที่นิยมใช้กันแพร่หลายในภาษาอังกฤษ - มีเจตคติในการเรียนรู้ธรรมะภาคภาษาอังกฤษ
<p>๒.๒ วิธีการสอน</p> <p>บรรยายพร้อมยกตัวอย่างประกอบใช้สื่อประกอบ และเทคโนโลยีประกอบ มอบหมายงาน ใบงานทดสอบวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ใช้แบบฝึกหัดเกี่ยวกับบทเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชั้นเรียน การเปิดโอกาสให้ซักถามภายในชั้นเรียน และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center)</p>
<p>๒.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ทดสอบก่อนเข้าสู่บทเรียน ๒. ทดสอบวัตถุประสงค์การเรียนโดยใช้ใบงาน ๓. ทดสอบบทเรียนโดยใช้แบบฝึกหัด ๔. ทดสอบระหว่างภาค และสอบปลายภาค ๒. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน ๓. การแก้ไขข้อบกพร่องส่วนตัว (Personal Problems Solving)
<p>๓. ทักษะทางปัญญา</p>
<p>๓.๑ ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา</p> <p>พัฒนาความสามารถในการคิดและการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการมาใช้ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน สามารถสืบค้นค้นหา ข้อเท็จจริง สรุป ทำความเข้าใจได้ รวมถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหา และสรุปประเด็นปัญหา พร้อมทั้งสามารถบูรณาการความรู้ในรายวิชาเข้ากับหลักพุทธธรรมได้</p>

<p>๓.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยายพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบเนื้อหาวิชา - บรรยายเชิงวิเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์และบูรณาการของเนื้อหาวิชา - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และแก้ไขข้อผิดพลาดเป็นรายบุคคล - เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วนำมาแลกเปลี่ยนภายในชั้นเรียน
<p>๓.๓ วิธีการประเมินผล</p> <p>ทดสอบระหว่างภาคและปลายภาค โดยเน้นการวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้และการบูรณาการเนื้อหาวิชา การใช้ชกถาม ทดสอบด้วยใบงานและแบบฝึกหัด</p>
<p>๔. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ</p>
<p>๔.๑ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนด้วยกัน - พัฒนาทักษะในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน - พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานเป็นทีม - พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความมีวินัย ความรับผิดชอบในการทำงานเป็นทีม และความตรงต่อเวลา
<p>๔.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการเรียนรู้ - จัดกลุ่มการเรียนรู้ - ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม
<p>๔.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินตนเองด้วยแบบที่กำหนด - ประเมินผลพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม - ประเมินผลจากรายงานการศึกษาด้วยตนเอง
<p>๕. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>
<p>๕.๑ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาทักษะ ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนธรรมชาติภาษาภาษาอังกฤษ และนำเสนอในชั้นเรียนได้ - พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหารายวิชา - พัฒนาทักษะในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต - ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร เช่น การส่งงานทางอีเมล การสร้างห้องแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ - ทักษะในการนำเสนอรายงานโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม
<p>๕.๒ วิธีการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก website สื่อการสอน e-learning และทำรายงาน โดยเน้นการนำตัวเลข หรือมีสถิติอ้างอิง จากแหล่งที่มาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ - นำเสนอโดยใช้รูปแบบและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
<p>๕.๓ วิธีการประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินจากรายงาน ใบงาน แบบฝึกหัด ผลงานเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยี - ประเมินจากการมีส่วนร่วมในการเรียนในชั้นเรียนด้วยการโต้ตอบชกถาม

หมวดที่ ๕ แผนการสอนและการประเมินผล

๑. แผนการสอน

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
๑	๑. ทดสอบก่อนเข้าบทเรียน ๒. แนะนำแผนการสอน ๒.๑ คำอธิบายรายวิชา ๒.๒ วัตถุประสงค์รายวิชา ๒.๓ กิจกรรมการเรียนการสอน ๒.๔ วิธีการประเมินผล ๒.๕ งานมอบหมาย ๒.๖ จิตพิสัย	๒	การอธิบาย การยกตัวอย่างประกอบ Power Point Projector	พระมหาบุญรอด มหาวีโร ดร.
๒-๓	The Four Noble Truths -Suffering -Cause of suffering -Cessation of suffering -Paths leading to cessation of suffering	๔	Lecture Illustration Work sheet Assignments Power Point Projector	พระมหาบุญรอด มหาวีโร ดร.
๔	Virtue for a Good Householder Life -Three wholesome course of action -Six directions for householder life	๒	Lecture Illustration Work sheet Assignments Power Point Projector	พระมหาบุญรอด มหาวีโร ดร.
๕	The Five Precepts -To abstain from killing -To abstain from stealing -To abstain from sexual misconduct -To abstain from intoxicants causing heedlessness	๒	Lecture Illustration Work sheet Assignments Power Point Projector	พระมหาบุญรอด มหาวีโร ดร.
๖-๗	Superknowledge -The magical power -Divine ear -Penetration of the mind of others -Remembrance of former existence	๔	Lecture Illustration Work sheet Assignments Power Point Projector	พระมหาบุญรอด มหาวีโร ดร.

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียน การสอน สื่อที่ใช้ (ถ้ามี)	ผู้สอน
	-Divine eye -Knowledge of the exhaustion of all metal			
๘	สอบระหว่างภาค	๒		
๙-๑๑	The Noble Eightfold Path -Right view or understanding -Right thought -Right speech -Right action -Right livelihood -Right effort -Right mindfulness -Right concentration	๖	Lecture Illustration Work sheet Assignments Power Point Projector	พระมหาบุญรอด มหาวิโร ดร.
๑๒-๑๔	The Dependent Origination -Ignorance – Karma – formation -Consciousness –Mind-matter -Six sense-bases –feeling -Craving –clinging -Becoming – Birth –Decay and Death	๖	Lecture Illustration Work sheet Assignments Power Point Projector	พระมหาบุญรอด มหาวิโร ดร.
๑๕	สอบปลายภาค	๒		

๒. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ที่	วิธีการประเมิน	ลำดับที่ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
๑	สอบระหว่างภาค สอบปลายภาค	๘ ๑๕	๒๐% ๕๐%
๒	วิเคราะห์ ค้นคว้า การนำเสนอรายงาน การทำใบงาน การฝึกทักษะทั้ง ๔ การส่งงานตามที่มอบหมาย	ตลอดภาคการศึกษา	๒๐%
๓	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม	ตลอดภาคการศึกษา	๑๐%

หมวดที่ ๖ ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

๑.เอกสารและตำราหลัก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. Dhamma in English. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕. ----- พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕. พระราชารมณี (ประยูรย์ ปยุตโต). พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๒๕.
๒. เอกสารและข้อมูลสำคัญ ราชารมณี (ประยูรย์ ปยุตโต), พระ. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒. ----- พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
๓. เอกสารและข้อมูลแนะนำ กรมการศาสนา. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๑. ----- พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่มที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๑. -----ประมวลการสอนวิชาประวัติพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๔. ธนิต อยู่โพธิ์. สติปัฏฐานสำหรับทุกคน. กรุงเทพมหานคร: ศิวพรการพิมพ์, ๒๕๑๘. ภัททันตะ อาสภเถระ, พระ. วิปัสสนาที่ปณีฎีกา. กรุงเทพมหานคร: ไพศาลวิทยา, ๒๕๑๘. ธรรมธีรราชมหายานี (โชตก ญาณสิทธิ), พระ. หลักปฏิบัติสมณะ-วิปัสสนากรรมฐาน. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พริ้นต์ติ้ง กรุ๊ป, ๒๕๓๒. เทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), พระ. ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๓๒. ราชวิสุทธิโสภณ (วิลาศ ญาณวีโร), พระ. วิมุตติรัตนมาลี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม, ๒๕๓๙. ศรีวิสุทธิกวี, พระ. การบริหารจิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙. สมภาร สมภาโร, พระ. ธรรมะภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๔๗. อินทวังสะเถระ, พระ. ปุจฉาวิสัชนา มหาสติปัฏฐานสูตร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ๒๑ เซ็นจูรี จำกัด, ๒๕๔๕. พุทธทาสภิกขุ. อานาปานสติภาวนา. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, ๒๕๓๕. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. อรรถกถาบาลี ฉบับมหาจุฬาอรรถกถา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิญญูญาณ, ๒๕๓๒. Mahsi Sayadaw. Satipatthana Vipassana Meditation. Rangun: Dept. of Religion Affairs, 1979. Nyaponika. The Heart of Buddhist Meditation. Kandy: B.P.S., 1987. U. Pandita. In This Very Life. Kandy: B.P.S., 1982.

หมวดที่ ๗ การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

๑. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนิสิต

การประเมินประสิทธิผลในรายวิชานี้ ที่จัดทำโดยนิสิต ได้จัดกิจกรรมในการนำแนวคิดและความเห็นจากนิสิตได้ ดังนี้

- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
- ใบงานประเมินประสิทธิผลวัดคู่ประสงค์รายวิชา
- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน